

Analyse

18. september 2018

De danske EU-modstandere – er de mange og hvem er de?

Af Kristine Vasiljeva, Regitze Wandsøe-Isaksen, Frederik Degn Pedersen og Amanda Egelund-Müller

Kristian Thulesen Dahl (DF) ønsker, at der skal afholdes folkeafstemning i Danmark om at forlade EU, når rammerne for Brexit er på plads. Men vil danskerne have et Dexit? Og hvem er de, der vil det mest? Kendskab til hvem EU-skeptikerne er, bidrager til en bedre forståelse af, hvilke nationale politikker, der er vigtige for, at danskerne fremadrettet får mest gavn af den stigende globalisering og det europæiske fællesskab. Det er endvidere også vigtigt for bedre at kunne målrette samarbejdet mellem EU-landene.

- Hvis der i dag var afstemning om, hvorvidt Danmark skal forlade EU, ville det næppe blive udfaldet. 57 pct. af danskerne udtrykker tydelig opbakning til det europæiske samarbejde, mens 28 pct. ønsker, at Danmark forlader EU.
- De, der har oplevet tilpasningsomkostninger ved globaliseringen i form af tabt job, er mere EU-skeptiske end den øvrige befolkning. Der er dog også EU-skeptikere i befolkningen, der ikke har skulle omstille sig pga. globaliseringen.
- Der er i Danmark en tæt sammenhæng mellem generelt negative holdninger til international handel, teknologisk udbredelse samt indvandring og EU-skepsis.
- Vi finder, at danske EU-modstandere minder om de britiske i flere aspekter, når der ses på deres socioøkonomiske baggrund: Danskere, som er 35 år og ældre, samt de med en indkomst lavere end gennemsnittet er mere EU-skeptiske end resten af befolkningen.

Kontakt

Ledende økonom
Kristine Vasiljeva
Tlf. 23939327
E-mail kri@kraka.org

1. Vil danskerne have, at Danmark forlader EU?

EU-skepsis i Europa

EU-skepsis og en større modstand mod indvandrere spredt sig over Europa. For godt to år siden stemte briterne ja til at forlade EU (herefter: "Brexit"). Dansk Folkeparti oplevede en historisk fremgang ved folketingsvalget i 2015, og senest har Sverigedemokraterna cementeret nationalismens indtog i det ellers så politisk korrekte Sverige. Samme højrenationalistiske drejning ses også i de øvrige europæiske lande (se Kriesi m.fl., 2012; Teney m.fl., 2014; Hobbolt, 2016; Kirby, 2017).

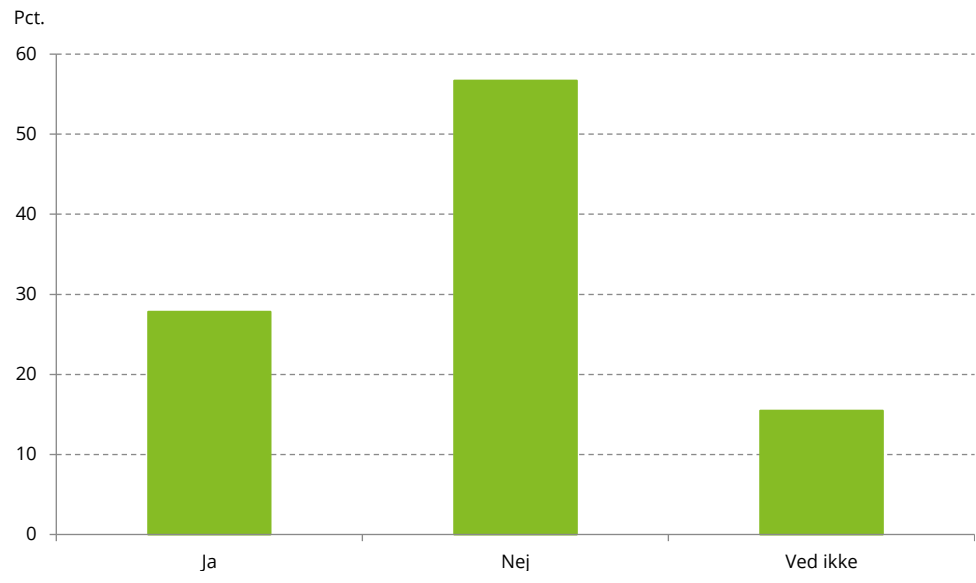
DF ønsker folkeafstemning om EU

DF-formand, Kristian Thulesen Dahl, ser gerne, at der kommer en folkeafstemning om, hvorvidt Danmark skal forblive i EU, når Brexit er på plads. Men vil danskerne have, at Danmark forlader det europæiske samarbejde? Hvis afstemningen blev afholdt i morgen, ville svaret sandsynligvis være nej.¹

Dexit sker næppe

I Kraka-Deloitteprojektet Small Great Nation har vi for nylig spurgt godt 3.000 danskere, om de ville stemme for, at Danmark skal forlade EU, hvis valget var i morgen. Kun 28 pct. af danskere har svaret ja til at forlade EU, mens 57 pct. er imod det, jf. Figur 1. Opbakningen til EU er således tilbage på det historisk høje niveau fra 2015, efter danskernes opbakning til det europæiske samarbejde var faldet kraftigt kort før den britiske afstemning i maj 2016. Dengang ville 37 pct. af danskerne stemme for at forlade EU, mens 44 pct. ville stemme for at blive.²

Figur 1 Stemmedelingen for at forlade EU

Anm.: 3.074 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

Potentielle årsager til EU-skepsis

De 28 pct. der ønsker et Dexit er dog stadig en betragtelig andel. Hvem er disse personer og hvorfor er de utilfredse med det europæiske samarbejde? Litteraturen nævner flere årsager til EU-skepsissen hos den europæiske befolkning, bl.a. frygt for stigende globalisering og indbyrdes afhængighed mellem landene, begrænset national kontrol over udenlandsk arbejdskraft og manglende koordinering af flygtningepolitik (Ashcroft, 2016; Hobbolt, 2016; Postelnicescu, 2016; Harteveld m.fl., 2017; Maldini og Takahashi, 2017; Scipioni, 2018).³

EU-modstanderes profil

I næste afsnit ser vi nærmere på EU-modstandernes sociodemografiske profil, hvordan EU-skepsissen varierer blandt danskerne afhængigt af, om de har været udsat for negative konsekvenser ved globaliseringen, og deres generelle holdning til den internationale handel, stigende

¹ https://borsen.dk/nyheder/politik/artikel/1/366874/thulesen_dahl_vil_laegge_arm_med_venstre_om_eu.html.

² <https://www.dr.dk/nyheder/udland/brexit/stigende-antal-danskere-vil-have-afstemning-om-eu>.

³ EU-skepsissen er også generelt tæt relateret til generel skepsis over for andre kulturer, minoritetsgrupper eller indvandrere (De Vreese og Boomgaarden, 2005; Hobbolt m.fl., 2011; Hobbolt, 2016).

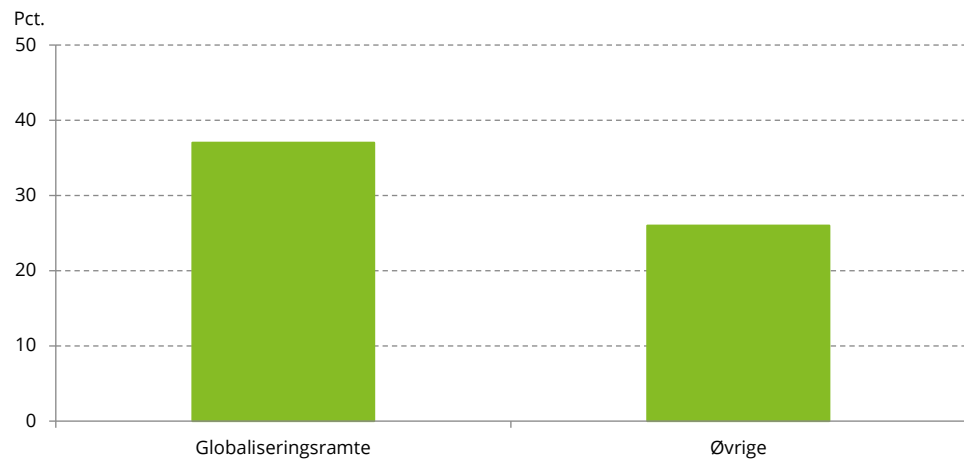
automatisering og indvandring af udenlandsk arbejdskraft og flygtninge. På den måde bidrager analysen til en bedre forståelse af, hvilke nationale politikker, der er vigtige for, at danskerne fremadrettet får mest gavn af den stigende globalisering, det europæiske fællesskab samt hvordan samarbejdet mellem EU-landene bedst målrettes.

2. Globaliseringsramte og EU-skepsis

Globaliseringsramte er mere EU-skeptiske

Personer, der er direkte påvirket af globaliseringens negative konsekvenser, er forventeligt mere EU-skeptiske end resten af den danske befolkning. 37 pct. af de personer, der har oplevet at miste job pga. udflytning af danske arbejdspladser, tilstrømning af udenlandsk arbejdskraft eller automatisering, mener, at Danmark burde forlade EU. For resten af befolkningen er andelen af EU-modstandere 26 pct., jf. Figur 2.

Figur 2 EU-modstandere blandt globaliseringsramte

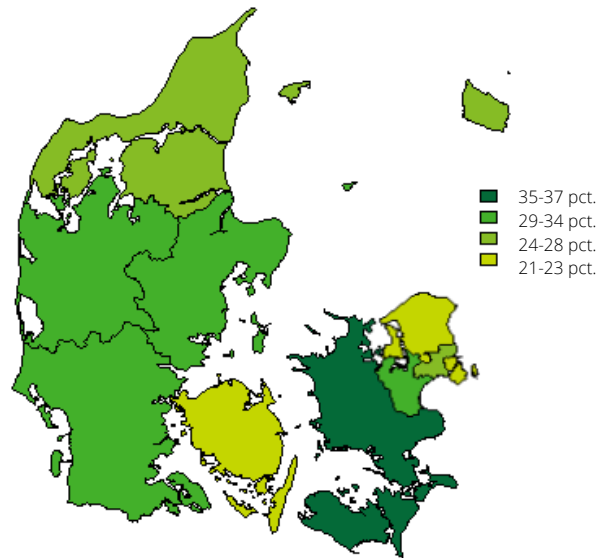
Anm.: "Globaliseringsramte" er personer, der har svaret, at de inden for de sidste 10 år har været arbejdsløse eller arbejdssøgende, og hvor arbejdsløsheden enten skyldtes, at de blev erstattet med udenlandsk arbejdskraft, arbejdet blev mere automatiseret, eller at en del af eller hele produktionen hos deres virksomhed blev flyttet til udlandet.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

Ikke alle EU-skeptikere er påvirket af globaliseringen

Generelt er folk mest EU-skeptiske på Sydsjælland, jf. Figur 3. Til gengæld bor de, der oplever den højeste grad af produktionsudflytning og tilstrømning af indvandrere, i hhv. Vest- og Sønderjylland samt Københavns pendlingsområde, jf. Kraka-Deloitte (2017). EU-skeptikerne er således ikke koncentreret i de mest globaliseringsramte områder.

Figur 3 Andel EU-modstandere, 2018

Anm.: "EU-modstandere" er dem, som ville stemme for, at Danmark skal ud af EU, hvis der var valg i morgen. Se præcise tal i Figur 8 i Bilag.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

3. Holdninger til globaliseringen og EU-skepsis

Skeptiske af andre årsager

Det forrige afsnit indikerer at dele af den danske befolkning er mere EU-skeptiske, fordi de ikke kun har oplevet de positive sider af globaliseringen, men også har været globaliseringsramte, dvs. de har båret nogle omstillingsomkostninger forbundet med globaliseringen.⁴ Resultaterne viser dog også, at dele af den EU-skeptiske befolkning bor i områder, hvor man er mindre udsat for globaliseringens følgevirkninger. Deres negative holdning til EU kan potentielt skyldes generelt negative holdninger til globaliseringen, som ikke har rod i deres direkte påvirkning deraf. I dette afsnit undersøger vi derfor sammenhængen mellem holdninger til globaliseringens forskellige aspekter og EU-skepsis.

Holdninger har endnu større betydning for EU-skepsis

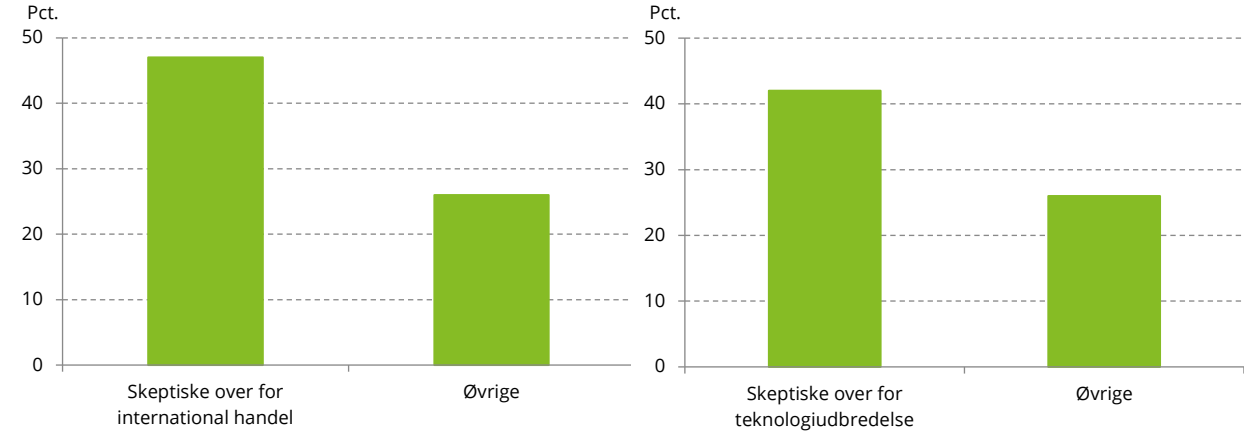
Vi finder, at sammenhængen mellem holdningsbaseret skepsis over for globaliseringen og EU-skepsis er stærkere end sammenhængen mellempersonens faktiske negative påvirkning af globaliseringen og personens EU-skepsis. 47 pct. og 42 pct. af skeptikerne over for hhv. international handel og den teknologiske udbredelse ville således stemme for at forlade EU i sammenligning med 26 pct. hos den øvrige befolkning., jf. Figur 4.

⁴ I Kraka-Deloitte (2017) påvises det, at for en del af de globaliseringsramte kan der være langsigtede omkostninger forbundet med tabt job pga. tilstrømningen af udenlandsk arbejdskraft eller importkonkurrence.

Figur 4 EU-modstandere blandt skeptikere over for international handel og teknologiudbredelse

a) Skeptikere over for international handel

d) Skeptikere over for teknologiudbredelse

Anm.: 3.074 respondenter. "EU- modstandere" er dem, som ville stemme for, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen. "Skeptikere over for international handel" er defineret som personer, der i nogen grad mener, at stigende samhandel med udlandet gør Danmark til et værre sted at bo. "Skeptikere over for teknologiudbredelse" er defineret som personer, der i nogen grad mener, at mere brug af teknologi og automatisering i danske virksomheder gør Danmark til et værre sted at bo.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

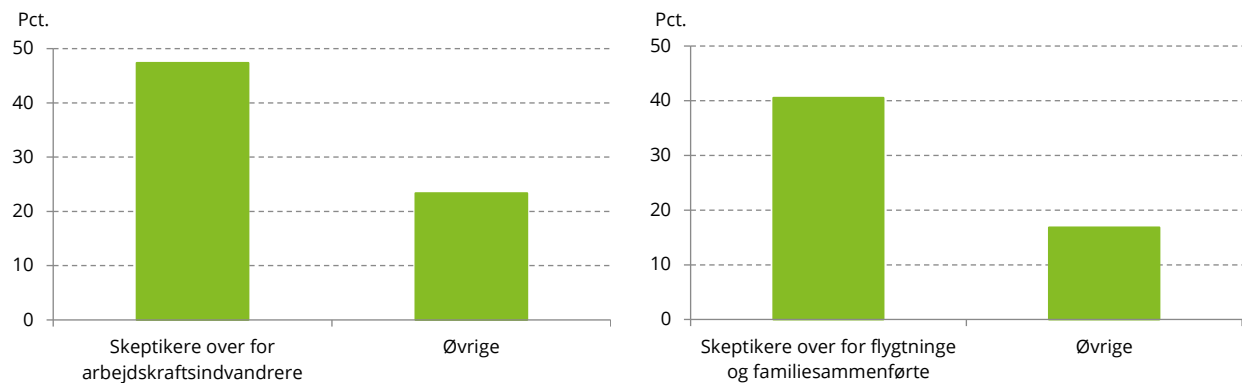
Gælder handel, teknologi og indvandring

På lignende vis er skeptikere over for arbejdskraftindvandring og indvandring af flygtninge væsentligt mere EU-skeptiske end den øvrige befolkning, jf. Figur 5.

Figur 5 EU-modstandere blandt skeptikere over for indvandring

a) Arbejdskraftsindvandring

b) Indvandring af flygtninge og familiesammenførte

Anm.: 3.074 respondenter. "EU- modstandere" er de, som ville stemme for, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen. "Skeptikere over for arbejdskraftsindvandrere" er defineret som personer, der i nogen grad mener, at arbejdskraftsindvandrere gør Danmark til et værre sted at bo. "Skeptikere over for flygtninge og familiesammenførte" er defineret som personer, der i nogen grad mener, at flygtninge og familiesammenførte gør Danmark til et værre sted at bo. Se Figur 7 i Bilag for flere detaljer.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

4. Vælgernes socioøkonomiske profil og EU-skepsis

Klar sammenhæng mellem socioøk. baggrund og EU-skepsis

Folkeafstemningen om Brexit viste, at der er en stærk sammenhæng mellem vælgernes socioøkonomiske baggrund, og hvorvidt de er EU-tilhængere eller EU-modstandere. Således stemte 66 pct. af briterne med en indkomst under 11.000 kr./måned⁵ for at forlade EU mod 52 pct. i gennemsnit (Bowden, 2016). Samtidig stemte omkring 64 pct. af de ældre briter for at forlade EU, mens 71 pct. af briterne under 25 år stemte for at blive i EU (Dodgson, 2017).⁶ Vi finder, at danske EU-modstandere minder om de britiske på flere parametre, når der ses på deres socioøkonomiske baggrund.

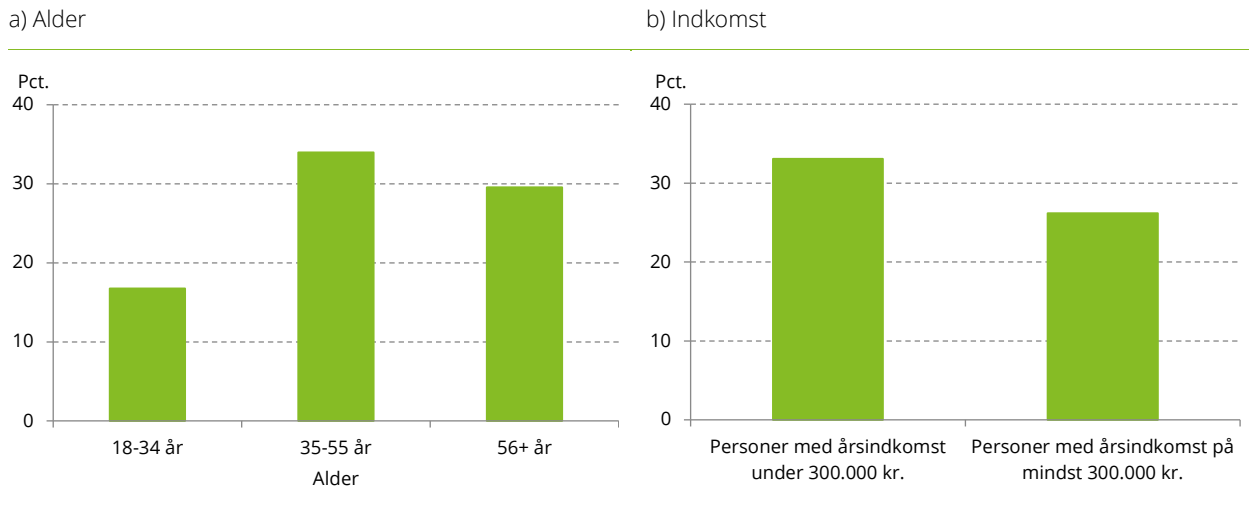
De unge vil i højere grad blive i EU

Fælles for briterne og danskernes EU-skepsis er, at studerende og den yngre gruppe under 35 år er væsentligt mindre skeptiske end de ældre grupper, jf. Figur 6 a).⁷ EU-skepsissen stagnerer dog med alderen i Danmark – tilbøjeligheden til at være EU-skeptisk er stort set den samme for aldersgrupperne 35-55 år og 56+ år. Derimod er andelen af de britiske "leave"-vælgere i hver aldersgruppe generelt stigende (The Guardian, 2016a).

Lavindkomstgrupper er i gns. mere EU-skeptiske

De danske respondenter med en lavere indkomst end gennemsnitsindkomsten⁸ er mere tilbøjelige til at være EU-modstandere end personer, der tjener mere end gennemsnittet, jf. Figur 6 b).⁹ Dette er i tråd med den negative sammenhæng mellem indkomst og EU-skepsis i Storbritannien (Matthew og Heath, 2016; The Guardian, 2016b).

Figur 6 EU-modstandere og deres socioøkonomiske baggrund

Anm.: 3.074 respondenter i Figur a) og 2.887 respondenter i Figur b), da studerende er ekskluderet i Figur b). EU-modstandere er personer, som ville stemme for, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

⁵ 1.200 pund med en omregningsfaktor på ca. 9 kr. pr. pund svarende til kursen i dagene efter afstemningen.

⁶ Det havde en særlig betydning for resultatet af Brexit-afstemningen, fordi de ældre vælgere havde en højere deltagelsesprocent end de unge (Helm, 2016).

⁷ 85 pct. af de studerende i Storbritannien stemte for at blive i EU (Independent, 2016), og Figur 9 i Bilag viser, at holdningen blandt de danske studerende er i tråd hermed.

⁸ Den gennemsnitlige indkomst før skat for personer på 15 år eller derover var i 2015 308.100 kr./år, jf. Danmarks Statistik (2017).

⁹ Forskellen er forskellig fra nul på et 5 pct. statistisk signifikansniveau.

5. Litteratur

Ashcroft, L. (2016). *How the United Kingdom voted on Thursday and why*. <http://lordash-croftpolls.com/2016/06/how-the-united-kingdom-voted-and-why/>.

Bowden, G. (2016). *Why did people vote for Brexit? Understanding the leave vote in the EU referendum*. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/why-did-people-vote-for-brexit-uk_5847d0dbe4b0bba967c1807c?guce_referrer_us=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_cs=FCOmj3PWrwFjxv4nkn23aw&guccounter=1&guce_referrer_us=aHR0cHM6Ly9ndWN-Lm9hdGguY29tLw&guce_referrer_cs=4E_EWhFM82tndfB3LcNRXQ.

Danmarks Statistik (2017). *Statistisk årbog 2017*. <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/Get-PubFile.aspx?id=22259&sid=staa>.

De Vreese, C. og Boomgaarden, H. (2005). Projecting EU referendums: fear of immigration and support for European integration. *European Union Politics*, 6(1), s. 59–82.

Dodgson, D. (2017). *Sir Vince Cable: Older people who voted for Brexit have 'comprehensively shafted you'*. <https://nordic.businessinsider.com/sir-vince-cable-older-people-who-voted-for-brexit-have-comprehensively-shafted-the-young-2017-8?r=UK&IR=T>.

The Guardian (2016a). *How Britain's views have changed - full Brexit poll results*. <https://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2018/jan/26/guardian-icm-brexit-poll-full-results>.

The Guardian (2016b). *EU referendum: full results and analysis*. https://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2016/jun/23/eu-referendum-live-results-and-analysis?CMP=tw_t_b-gdndata

Harteveld, E., Kokkonen, A., og Dahlberg, S. (2017). Adapting to party lines: The effect of party affiliation on attitudes to immigration. *West European Politics*, 40(6), s. 1177-1197.

Helm, T. (2016). *EU referendum: youth turnout almost twice as high as first thought*. <https://www.theguardian.com/politics/2016/jul/09/young-people-referendum-turnout-brexit-twice-as-high>.

Hobolt, S., Van der Brug, W., De Vreese, C., Boomgaarden, H., og Hinrichsen, M. (2011). Religious intolerance and Euroscepticism. *European Union Politics*, 12(3), s. 359–79.

Hobolt, S. (2016). The Brexit vote: a divided nation, a divided continent. *Journal of European Public Policy*, 23(9), s. 1259-1277.

Independent (2016). *Brexit: for every one student who voted Leave, six voted Remain, new analysis finds*. <https://www.independent.co.uk/student/news/brexit-eu-referendum-uk-student-vote-leave-remain-european-union-youthsight-analysis-a7154626.html>.

Kirby, W. (2017). *Euroscepticism rising across continent - the 10 nations putting EU in danger*. <https://www.express.co.uk/news/world/870029/eu-news-brexit-eurosceptic-europe-map-vote-election-germany-czech-republic-austria-latest>.

Kraka-Deloitte (2017). *Small Great Nation - Muligheder og udfordringer*. http://kraka.org/sites/default/files/public/small_great_nation_-_muligheder_og_udfordringer.pdf.

Kriesi, H., Grande, E., Dolezal, M., Helbling, M., Hoglinger, D., Hutter, S., og Wuest, B. (2012). *Political Conflict in Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Maldini, P. (2017). Refugee Crisis and the European Union: Do the Failed Migration and Asylum Policies Indicate a Political and Structural Crisis of European Integration?. *Communication Management Review*, 02(02), s. 54-72.

Matthew, G. og Heath, O. (2016). The 2016 Referendum, Brexit and the Left Behind: An Aggregate-level Analysis of the Result. *The Political Quarterly*, 87(3), s. 323-332.

Postelnicescu, C. (2016). Europe's New Identity: The Refugee Crisis and the Rise of Nationalism. *Europe's Journal of Psychology*, 12(2), s. 203-209.

Scipioni, M. (2018). Failing forward in EU migration policy? EU integration after the 2015 asylum and migration crisis. *Journal of European Public Policy*, 25(9), s. 1357-1375.

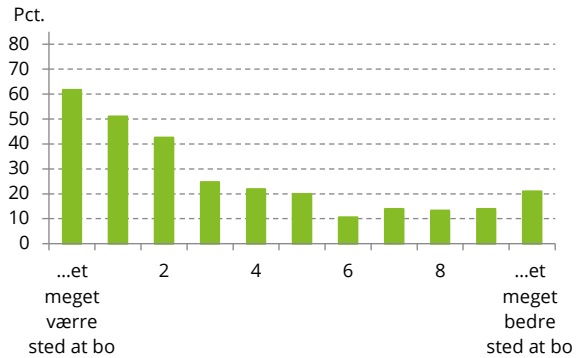
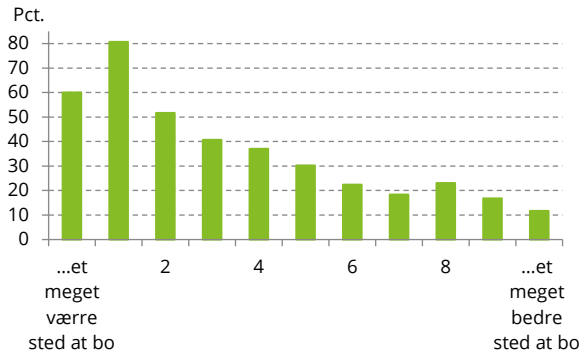
Teney, C., Lacewell, O., og De Wilde, P. (2014). Winners and losers of globalization in Europe: attitudes and ideologies. *European Political Science Review*, 6(4), s. 575-595.

6. Bilag

Figur 7 Andel danskere, der ville stemme for, at Danmark skal ud EU, fordelt på indvandringsskepsis

a) Andel EU-modstandere efter, i hvor høj grad folk mener, at arbejdskraftsindvandrere gør Danmark til ...

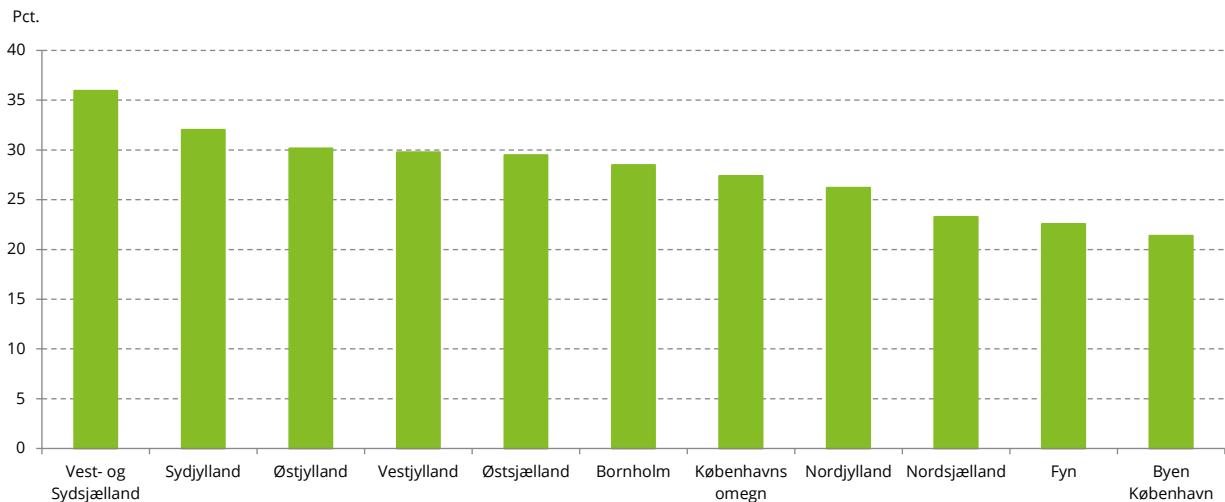
b) Andel EU-modstandere efter, i hvor høj grad folk mener, at flygtninge og familiesammenførte gør Danmark til ...

Anm.: 3.074 respondenter. Figuren viser andelen, som ville svare "ja" til, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen. Den er fordelt efter, hvor skeptiske folk er over for arbejdskraftsindvandrere i Figur a) og flygtninge og familiesammenførte i Figur b).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

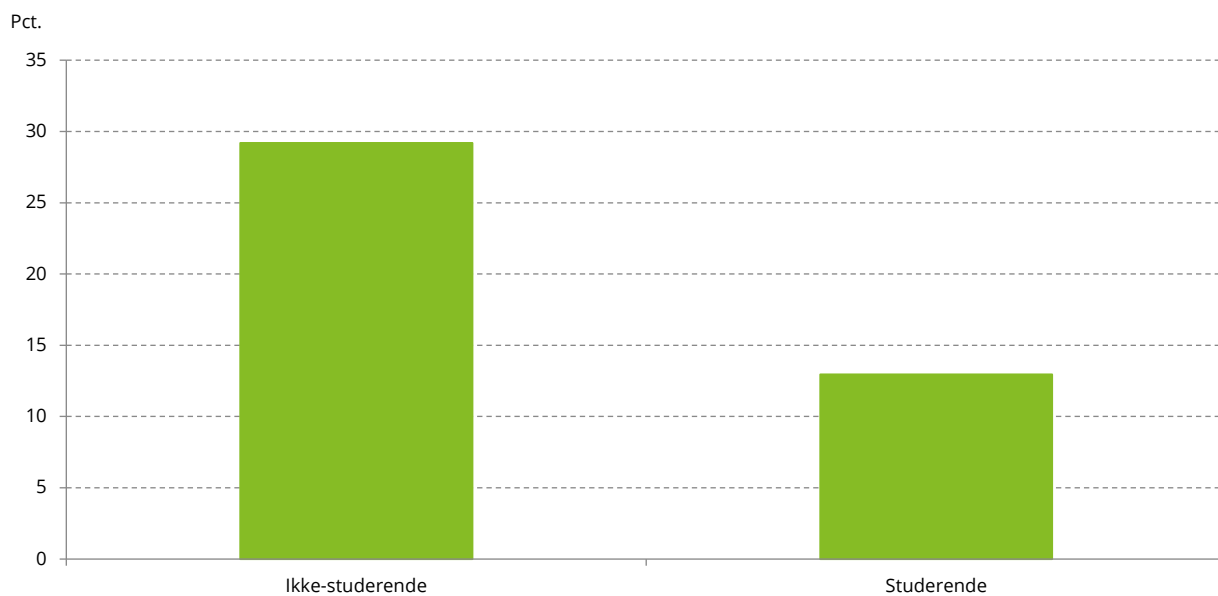
Figur 8 Andel EU-modstandere fordelt på landsdel

Anm.: 3.059 respondenter. Figuren viser andelen, som ville svare "ja" til, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.

Figur 9 Andel EU-modstandere fordelt på studerende og ikke-studerende

Anm.: 3.074 respondenter. Figuren viser andelen, som ville svare "ja" til, at Danmark skal forlade EU, hvis der var valg i morgen.
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte og egne beregninger.